

Ziek worden van honing?

P.J. Blaauw, bewerkt door O. Bakker

Ziek worden van honing, is dat mogelijk? Het antwoord hierop is ja. Hoewel honing als een gezond en natuurlijk product bekend staat bevat het toch een aantal stoffen waar, ziekten uit kunnen ontstaan.

Een van de oudste beschrijvingen van honing als ziekteverwekker is die van Xenophon (ongeveer 400 voor Christus). Deze klassieke schrijver meldt dat Griekse huursoldaten zich in de buurt van de Zwarte Zee hongerig laafden aan honing. Hij beschrijft dat het eten van een beetje van de honing een toestand veroorzaakte die leek op zware dronkenschap terwijl diegenen die meer hadden gegeten als dood neervielen, na een dag weer bij bewustzijn kwamen en pas na drie of vier dagen weer op konden staan. Dit was het gevolg van bepaalde plantaardige gifstoffen in de honing. De honing die Xenophon beschrijft is waarschijnlijk afkomstig geweest van de *Rhododendron ponticum*. Honing van dezelfde afkomst is later in de historie zelfs nog als wapen gebruikt.

Vergiften

Er zijn een aantal planten bekend die giftige honing leveren. Naast de hierboven genoemde *Rhododendron* geldt dit bijvoorbeeld ook voor *Euphorbia* soorten (een plant uit Zuid-Afrika) en van de *Coriaria arborea* uit Nieuw Zeeland. De meeste giftige honingsoorten komen uit een beperkt aantal gebieden op aarde waaronder het Pontisch gebergte aan de Zwarte Zee, delen van Noord- en Zuid-Amerika en uit de Himalaya (Nepal). In het laatste geval betreft het ook *Rhododendron* honing. De stof in de honing die de verschijnselen veroorzaakt is andromedotoxine, een diterpeen glycoside. Dit type stoffen werkt als zenuwgif maar is zelden dodelijk.

Niet alleen voor mensen kan honing soms giftig zijn. In onze eigen regio is bekend dat de nectar van de *Dicentra spectabilis* (gebroken hartje) giftig is voor de bijen (zie bijvoorbeeld BIJEN 8(4): 101 (1999))

Allergieën

Een andere vorm van ziek worden door honing is honingallergie. Het uit zich meestal in de vorm van huidaandoeningen (jeuk, zwelling), kortademigheid of maag-darm problemen en kan niet alleen ontstaan door het eten van pure honing maar ook door producten waarin honing is verwerkt. Eén van de hoofdoorzaken van de honingallergie is de aanwezig-

heid van pollen. De allergenen (de stoffen die de allergie veroorzaken) van de pollen veroorzaken symptomen zoals bij hooikoorts. Verder kunnen stoffen uit de kopspeekselklier en uit het bijengif (beide zijn in honing aanwezig) aanleiding geven tot vergelijkbare reacties. Kruisallergie, d.w.z. allergisch zijn voor honing en daardoor ook ineens voor bepaalde planten (bijvoorbeeld zonnebloemhoning en kamille), is ook mogelijk. Het nuttigen van koninginnengelei, al dan niet vermengd met honing, kan ook aanleiding geven tot ernstige allergische reacties van astmatische aard.

Botulisme

Een van de meest in het oog springende ziekten ten gevolge van het eten van honing is zuigelingenbotulisme. Botulisme is een gevolg van een infectie met *Clostridium botulinum*. Deze bacterie bevindt zich van nature in de grond. Hij heeft een omgeving nodig zonder zuurstof om zich goed te kunnen ontwikkelen. Wordt niet aan deze voorwaarde voldaan dan vormt de bacterie zogenaamde sporen, je kunt zeggen een soort bacteriën in winterslaap. Naast grond zijn ook honing, stofzuigerstof en in de USA cornsirup een potentiële bron van *Clostridium* sporen. Duidelijke getallen over de aanwezigheid van *Clostridium* sporen in (Nederlandse) honing zijn niet bekend. Bij volwassenen uit een *Clostridium* besmetting zich als voedselvergiftiging. Zuigelingen reageren anders. Bij hen wordt botulisme veroorzaakt doordat de sporen zich in de bijzondere omgeving van de jonge kinderdarm snel kunnen ontwikkelen en dan veel van het uiterst giftige botuline gaan maken. Dit leidt tot verlammingen, ademhalingsproblemen en in ernstige gevallen tot de dood. In Nederland zijn er tot nu toe drie gevallen gemeld waarvan een met dodelijke afloop. In de VS zijn er meer gevallen bekend, namelijk ongeveer 50 per jaar.

Het advies is dan ook dat het gebruik van honing door kinderen jonger dan 1,5 tot 2 jaar gezien het risico van zuigelingenbotulisme moet worden afgeraden (zie ook BIJEN 8(6): 182 (1999) en 10(1): 23 (2001)).

Uit het voorgaande wordt duidelijk dat honing in het algemeen beschouwd kan worden als een gezonde natuurlijke zoetstof die echter in bijzondere gevallen aanleiding kan geven tot meer of minder ernstige ziekten.

Bron: Blaauw, P.J. 'Wat kan de oorzaak zijn van 'ziek' worden na het eten van honing?' Vademecum, permanente nascholing voor huisartsen.